

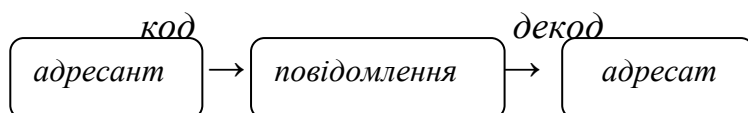
Лекція 7. Психолінгвістична концепція мовленнєвої комунікації

1. Схеми мовленнєвої комунікації Романа Якобсона.
2. Категорія живої людської діяльності.
3. Мовленнєва діяльність з точки зору психолінгвістики.

СИНОПСИС (Лекція 7)

❖ Більшість існуючих теорій мовленнєвої комунікації ігнорують **діяльний** (психолінгвістичний) підхід до комунікації. ПЛ намагається пояснити складний комунікативний процес базуючись на понятті **живої людської діяльності** замість пояснення через механічну передачу інформації.

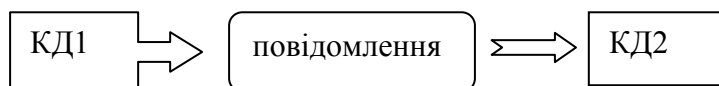
Найбільш розповсюдженою у теоріях мовленнєвої комунікації виявляється схема, напрацьована видатним російсько-американським вченим ХХ ст. **Романом Якобсоном**.

❖ **Головний недолік цієї схеми з точки зору ПЛ – відсутність маркерів діяльності адресанта та адресата повідомлення** (чисто механістична передача повідомлення). Наблизитися до реального комунікативного процесу у всій його складності – задача ПЛ.

❖ Введення категорії **живої людської діяльності** дозволяє наблизитися до з'ясування питання з точки зору ПЛ.

❖

❖

❖

Мовленнєва

комунікація має таку властивість як здатність змінюватися. Учасники комунікативного обміну виконують певні соціальні ролі. Це робить комунікацію конкретною, бо кожний з мовців виконує саме ту роль, яка йому відведена у даному контексті спілкування, тобто це позиційно детермінована мовленнєва діяльність.

❖ **Комунікативна діяльність** передбачає розуміння комунікативного обміну за певними ролями: відправника та утримувача інформації. Триадачна система взаємопов'язаних компонентів повинна бути доповнена позакомунікативним контекстом. КД1, КД2 відбуваються у більш широкому контексті діяльності (Д.) взагалі, в широкому розумінні. Таким чином, КД1 та КД2 розгортається у спільному широкому контексті діяльності.

❖ **Зовнішні обставини** – умови комунікації (ділова або особиста, інституційні установи або приватні). Зовнішні умови впливають на учасників комунікації. Іноді умови комунікації впливають на повідомлення (шуми, які можуть подавляти передачу повідомлення)

❖ **Референційна ситуація (предметна)**– впливає лише на комунікативну діяльність мовців.

❖ **Комунікативна діяльність мовця** направлена на певну реальність. Ця реальність пов'язана з іншим суб'єктом, реципієнтом. (Бахтін: принципальна діалогічність мови). Успішність комунікації залежить від урахування співрозмовника, тієї самої реальності. Здійснюється психолінгвістичний вплив на реципієнта, певна модифікація його внутрішнього світу. \

❖ **Прогнозування портрету адресата** необхідно для успішної комунікації. Чим більше наближення до адресата з його особливостями, інтересами тощо, тим успішніше комунікація. Образ реципієнта знаходиться в самому початку комунікативного акту, тому що саме для нього адресант направляє своє повідомлення і може навіть його відмінити, якщо його прогнози не відповідають можливій успішності комунікації.

Комунікативна діяльність адресата впливає на ком діяльність адресанта – I етап

Комунікативна діяльність адресанта впливає на ком діяльність адресата – II етап

Отже, комунікативний акт не є лінійним, він виявляється інтеракційним.

❖ **Мовленнєва комунікація** – це процес знакової взаємної координації комунікативної діяльності мовця та реципієнта.